

Яшкін І. Я. Слоўнік беларускіх імёнаў і сямейна-родавых паняццяў. Мінск: Адукацыя і выхаванне, 2013. 440 с.

2013 року выйшла друком ще одна лексикографічна праця з антропонімікі білоруськага мовознаўца І.Я. Яшкіна «Словник білоруськіх імен і сямейна-родовых паняць», котра стала 7 кнігою в навуковым доробку аўтара. У ній уперше выкарыстаны новы архівны і польовы антропонімічны матэрыял Середняга Надсожжя XVI–XX стст., колышніх Пропойскага й часткова Чечерскага староства Рэчыцкага повіту Мінскага воеводства, зафіксаваны дослідамі ў пам’ятках (інвентарях, граматах тощо) Нацыянальнага архіву Рэспублікі Беларусь і Нацыянальнага історычнага архіву Беларусі, а таксама ў спісках выборцаў Славгородскага раёну за 1958 р. та зібраны ім пад час дыялекталогічных экспедыцый у другій паловіні XX ст. І.В. Яшкін зазначае, што «антропонімічная сістэма гэтай і суседніх тэрыторый нам добра знаёма з дзіцінства. Нам довелася пізнаць тэ багатства сітуацыйнасці побыту перад пачаткам вайны, в роки Вялікай Вітчызнянай вайны і в пільвавоенны час, яка яскрава відбілася в нашай пам’яті і дае нам право аб’ектыўна відображати, а таксама размірковувати про прояву мясцовай спецыфікі антропонімічнай підсістэмы гэтай тэрыторыі» (с. 79). Прынагідна навуковец залучае да слоўніка білоруськія власныя асобныя імяна, засвідчаны М.В. Бірылом, В. Ластовскім, Ф.М. Янковскім, В.І. Скороходам, М.Р. Судніком¹.

Рецензавану працу умовна можна паділіці на дзьві частіны: імяна в білоруськіх праваславных (с. 3–374) та імяна в білоруськіх католікаў Середняга Надсожжя (с. 375–437). У сваю чэргу, імяна праваславных разглянуто аўтаром у роздїлах «Імяна, іхне паходжэння та значэння в праваславных» і «Словник білоруськіх імен людзей, членів іхняой сім’і в праваславных», які містят тры власныя слоўніковыя частіны.

Цэнтральне мясца в кнізі займае «Словник білоруськіх імен людзей, членів іхняой сім’і в праваславных» (с. 78–346), у якіы увійшло більше 230 офіційных чолівічых та жіночых імен і блізько 1800 іхніх мясцевых слівотвірных варіантаў, што І.В. Яшкін зібрав у шэці сільскых радах Славгородскага раёну Могільввскаой абласці.

Цей роздїл мае такую структуру: 1) перадмова аўтара; 2) чолівічы імяна Славгородшчыны: пакажчыкі офіційных (160) і мясцевых форм імен (блізько 1250), а таксама звертань; 3) власныя слоўніковыя частіны «Словник чолівічых імен і членів іхняой сім’і» (с. 148–246); 4) жіночы імяна Славгородшчыны: пакажчыкі офіційных (72) і мясцевых форм імен (блізько 550), звертань; похідныя жіночы імяна; 5) власныя слоўніковыя частіны «Словник жіночых імен і членів іхняой сім’і» (с. 256–346); 6) дадаткі; 7) спісок выкарыстаной літэратуры.

У підроздїлах «Похідныя чолівічы імяна» і «Назвы асобы від чолівічюга імені» докладна проаналізавано мясцевыя варіанты чолівічых імен Середняга Надсожжя і назвы асоб, утворены від них; падано алфавітны індэкс суфіксів імен – більше 100 (с. 101) і похідных назв: 180 суфіксів, за дапамогаю якіх утворіліся назвы дружыны (с. 106); блізько 190 – назвы донькы або пасербіцы (с. 112–113); 328 суфіксів, повноты форм і варіантаў якіх, за словама аўтара, не мажліва дасягнуці, – назвы сына чы пасінка (с. 121–122); блізько 388 – назвы вдовынога сына чы пасінка (с. 126–127); прыблізьно 223 – назвы сім’і, роду (с. 143–147).

Кожну групу суфіксів схарактеризовано щодо продуктивності, сполучуваності, поширеності. Особливу увагу звернено на засоби вираження емоційно-експресивного значення в місцевих формах чоловічих імен і назвах, похідних від них, зокрема: на сполучення суфіксів і їх нагромадження (передовсім у назвах сина чи пасинка від імені батька чи вітчима (с. 114–117): *Гылігорчынянёнывічыныкык*, *Марціначанянёнічынынык*, *Міллянішывішышка*, *Петрачковішыхіха*; на повторення складів як в основі, так і в суфіксі: *Анінісёсіхіха*, *Васісільчычык*, *Ігнатавававішка*, *Хролувувувья*; на подвоєння приголосних у слові: *Адаммува*, *Іссахіха*, *Куззя*, *Хвядоттыхін*; на наголос: *Адамы*, *Нікінарёхін*, *Патапё* та інші регулярні й нерегулярні зміни, які використовуються місцевими жителями Славгородщини.

Поділивши найменування сім'ї, роду від імені батька, вітчима чи діда на дві великі групи – зі значенням множинності та збірності, – І. Я. Яшкін ілюструє перенесення значень словотвірних суфіксів з апелятивної лексики на пропріальну, як-от: *Захарчыння* (як «гарчыння поўна хата, сваркі многа»), *Давыдзяннё* (як хадзяннё, выдзяннё), *Змітрочча* (як клочча), *Мішкаччо* (як сыбачкаччо), *Лаврешиша* (як ляmeshша, алешша), *Гарасулля* (як гразнулля) (с. 135–137, 139–142).

У словнику як чоловічі, так і жіночі офіційні імена подані за алфавітом і становлять словникову статтю, яка має 6 позицій для чоловічих імен і 5 – для жіночих. Кожна словникова стаття містить: перелік місцевих похідних варіантів чоловічого / жіночого імені; назви доньки або пасербиці – від імені батька чи вітчима / від жіночого імені; назви сина чи пасинка; назви сім'ї, роду. Словникова стаття чоловічого імені ще включає назви дружини та вдовиного сина чи пасинка; а жіночого – назви чоловіка, батька, вітчима, брата, дівера, свекра, свата.

Після літературної форми імені в словниковій статті зазначено місцеві варіанти: спочатку нейтральні, далі ті, що вживаються при становчій характеристиці, й ті, що виділяються при інших оцінках (емоційно-експресивні ситуації позамовного плану: незадоволене бурчання, жартівливий настрій, іронія, їдкий сарказм, ворожість тощо) (с. 99), і насамкінець форми звертань. Усі імена та похідні від них передано місцевою фонетичною вимовою. Пор.: **Мікалай** – *Мікалай*, *Мікілай*, *Мікола* (місцеві нейтральні); при становчій характеристиці: *Мікалаечка*, *Мікілаечка*, *Міколічка*; при інших оцінках: *Мікалайчык*, *Мікалаша*, *Мікалашка*, *Мікалайка*, *Мікалаёк*, *Мікалайця*, *Мікілаша*, *Міколачка*, *Міколка*, *Мікіляй*, *Міколя*, *Мікалюха*, *Мікаленя*, *Мікаколя* (від *Мікалай* і *Коля*), *Мікалай*, *Нікалайчык*, *Нікалайця*, *Коля*, *Калюша*, *Калёк*, *Кольша*, *Калюня*, *Калюха*, *Калё*, *Каляй*, *Калюся*, *Калюшка*, *Колічычка*, *Колічачак*, *Калеша*; звертання *Мікалай!* *Коля!* *Коль!* *Мікол!* Складна назва: *Мікаколя* (від *Мікалай* і *Коля*; звертання *Мікаколь(ля)!*) (с. 192–193).

Часто похідні місцеві варіанти настільки відрізняються від твірних офіційних імен, що між ними важко встановити зв'язок: чол. *Аўдо́ня*, *'Удоша* – *Еўдакім* (с. 173); *Аўладзька*, *Ваўчок*, *Воўк* – *Уладзімір* (с. 225); *Аўласеніц*, *Валасій*, *'Ласька* – *Улас* (с. 226); *Верька*, *'Віррянок*, *'Вярэня* – *Авяр'ян* (с. 148); *Вырхыламёк* – *Варфаламей* (с. 162); *Галігор*, *Гылігорчык* – *Георгій* (с. 166); *Грасік* – *Герасім* (с. 166); *Грешоля* – *Рыгор* (с. 211); *Гыпяёк* – *Гапей* (с. 164); *Доня* – *Даніла* (с. 167); *Дорых*, *Дорька* – *Дарафей* (с. 168); *Зенька*, *Зюня* – *Юзаф*

(с. 239); *Лінянец, Ліняєк – Леанід* (с. 185); *'Ляшок – Аляксей* (с. 151); *'Мілляша – Емяльян* (с. 171); *Міцірка – Мітрафан* (с. 195); *Мукасей – Майсей* (с. 188); *Молах, Мылах – Малафей* (с. 189); *Ныпряєк – Ануфрый* (с. 156); *'Рыхвяюля – Ерафей* (с. 172); *Талюся, Тылялє – Анатоль* (с. 153); *Хачанок – Фоцій* (с. 232); *Цераш, Церішык – Цярэңій* (с. 238); *'Утух – Яўціхій* (с. 246); жін. *Агносік – Настася* (с. 311); *Аўдзіля, Аўдоня, Дося, 'Удоця – Еўдакія* (с. 276); *Гаша, Гашоха – Агата* (с. 256); *Груня, Рыбачка, Рыбка – Агрыпіна* (с. 257); *Вуляньєх – Уляяна* (с. 248); *Моця – Матрона* (с. 305); *Пяклуша – Фёкла* (с. 336); *Суклета – Сінкліцікія* (с. 325); *Хоўра – Фяўронія* (с. 340); *Хроня – Ефрасіння* (с. 279).

Трапляюцца й аднакові утворення від різних імен: чол. *Валєк, Валька – Валерый і Валяңцін* (с. 86); *Галігор – Георгій і Рыгор* (с. 87); *Істрат, Істрацік, Істрацічка – Калістрат і Яўстрат* (с. 88); *Назарачка, Назарька, Назарєк – Азар і Назар* (с. 91); жін. *Соня – Софія, Сінкліцікія* (с. 251); а також чол. і жін. *Валіда, Валька – Валяңцін* (с. 86) і *Валяңціна* (с. 248); *Васюта, Вася – Васіль* (с. 87) і *Васа, Васіліса* (с. 248); *Паша – Парфен* (с. 92) і *Праскоўя* (с. 250); *Сашка, Сашок – Аляксандр* (с. 92) і *Аляксандра* (с. 251); *Сцєпа – Сцяпан* (с. 94) і *Сцєпаніда* (с. 251).

Незначною кількістю місцевих варіантів (3-4) представлено офіційні імена чол. *Віталій, Георгій, Ерамей, Засіма, Ісак, Каліна, Карней, Логвін, Маркел, Панфіл, Панцялей, Сысой, Усцін, Фалалей, Фоцій*; жін. *Акуліна, Анісся, Васа, Васіліна, Галіна, Домна, Клаўдзія, Лідзія, Паліна*. Навпаки, розгалужена система похідних (15-20) таких імен, як: чол. *Уладзімір* (20), *Авяр'ян, Рыгор, Іван, Раман, Сямєн, Васіль, Трафім, Анатоль, Пракоп, Фёдар, Яўген* (15); жін. *Еўдакія* (19), *Ганна, Аляксандра* (15). Найбільшу кількість місцевих варіантів на Славгородщині мають імена *Мікалай* (36) і *Марія* (28).

До літературної форми *Сцяпан* подано дві словникові статті: у першій – похідні з коренем *Стахван*, у другій – *Сцяпан* (*Сціпан, Сцєпан, Сцєп*) (с. 219-220).

Дослідник відзначає, що місцева антропонімічна система охоплює й старі канонічні православні імена, використовувані лише в деяких випадках, наприклад під час поминання померлих (с. 100). У словнику натрапляємо на форми: чол. *Валасій* при оф. і м. н. *Улас* (с. 226); *Гаўрыла – Гаўрыла* (с. 165); *Ісакій – Ісак* (с. 177); *Касцяңцін* при оф. *Канстанцін* і м. н. *Касцюк* (с. 180); *Лука – Лукаш* (с. 186); *Маісей* при оф. *Майсей* і м. н. *Масей* (с. 188); *Макарий – Макар* (с. 188); *Панкрацій – Панкрат* (с. 202); *Тарасій – Тарас* (с. 223); жін. *Екацярына – Кацярына* (с. 285); *Настасія* при оф. *Настася* і м. н. *Насця* (с. 311). Серед цих утворень наявні й гіперизми: *Купріяній – Куприян* (с. 183); *Максімії – Максім* (с. 189); *Нікадзімії – Нікадзім* (с. 199); *Панхвілій* при оф. *Панфіл* і м. н. *Панхвіл* (с. 202); *Самуїлій – Самуїл* (с. 214).

У кожній словниковій статті містяться різноманітні фонетичні, словотвірні, семантичні варіанти та фольклорні, статистичні відомості, пов'язані з ними. Пор.: **Аляксандар, Аляксандр** – *Аляксандр, Аліксандар, 'Ляксандра; Сашка, 'Ліксандрічка, Сашычка, 'Ліксандрюлічка, Сашулічка, Сашок; 'Ліксандрік, 'Ліксандрішча, 'Ліксандарря, Сашчуга, Сашышча, Сашка-гашка* (с. 151); **Варвара** – *Варка; Варачка; Вара, Барбара* (рідковживане), *Варвара* (свято) – «*Варвары – палавіну ночы ўрвалі*» (приказка), *Варюха, Варуша, Варюша* (с. 265).

До нових імен на Середньому Надсожжі належать: чол. *Алег* («післявоєнне»), *Валодзя, Сева*; жін. *Зоя, Ніна, Разалія, Раіса, Святлана*. Варіанти *Ваўчок, Воўк*, навпаки, давні. Позначку «рідковживане» мають чол. *Свірыд*; жін. *Барбара, Паўліна, Саламея, Саламонія, Сінкліцікія Разалія*. Іноді в статтю включено й інші коментарі на зразок «Ім'я *Валерый* стали широко давати своїм дітям після подвигу Валерія Чкалова» (с. 161); «Ім'я *Жорж* і його деривати поширені в середовищі колишньої шляхти, в хуторян» (с. 174); «Ім'я *Салоха* рідковживане. Частіше вживається як докір «*Салоха ты такая!*», «*Ой, Салоха ты!*»» (с. 321); «Ім'я *Полька* більш поширене серед молоді, а *Палагея, Палашка* трапляється частіше в старшого покоління» (с. 316).

Низка варіантів імен і похідних від них назв доповнюється «придатками-інноваціями» (с. 119), або прізвиськами-«пацвельваннями» (еліпсами від розгорнутих та обов'язкових роздражнювальних і образливих характеристик людини з цим іменем): чол. *Васель-гамсель, Васіль-гамсіль* (с. 162); *Віхтыр-шмыхтыр*; *Віхтыріха-шмыхтыріха* (с. 163); *Іван-балаван* (с. 175); *Лаўречка-няўмечка* (с. 184); *'Ляксеі-хвырыбасей, 'Ляксеі-гамсей, 'Ліксяёнык-гымнясёнык, 'Лікшанок-гымсянок, 'Ляксеінык-гамсейінык* (с. 151–152); *Масей-хварабасей* (с. 188); жін. *Гаша-шаша* (с. 256); *Любка-бубка* (с. 290); *Райка-балалайка* (с. 320).

Кожна зі статей свідчить про багатство варіативності, яка характерна для антропонімії Середнього Надсожжя. Пор.: «*Ох, як зышла я замуж у тоя Мікілаівічча. Мікілаічча, адны там Мікілаі, Мікілаінкі, Мікілаёнкі, Міколісьсяўё, Мікільіняты, Мікілаўё, Міколля, Міколічча, Міколіця, Міколівіця, Мікілашша, Мікілаёўя. Адны адных луччэй!*» (с. 193). Найпоказовішим щодо цього виявилось дуже популярне і поширене на Славгородщині ім'я *Марія*: похідних варіантів жіночого імені – 28; назв чоловіка, батька, вітчима, брата, дівера, свекра, свата – 148; назв сина, пасинка – 293; назв доньки, пасербиці, матері, свахи, сестри, зовиці, свекрухи – 301; назв сім'ї, роду – 121 (с. 299–304).

Для розрізнення осіб з одним іменем на Середньому Надсожжі використовуються не лише різні деривати того самого імені, але й різні додаткові ономастичні характеристики. Пор.: *Анюта Сціпанідзіна* (мати) *Шпачка* (прізвисько батька) *Івана Грыгор'евіча* (батько) *Чарткова* (прізвисько) *цяперь Пручуханува* (прізвисько по чоловіку) *Сяргеіха* (чоловік) (с. 272); *Маруся Вольгычкі* (мати) *Гаўрыльчыкавы* (рід) і *Высіля* (батько) *Сяргеювыга* (дід) *Піліпёнычківыга* (прадід) *Чарткова* (прізвисько) *шыламовішка* (жителька с. Шоломи) (с. 305).

Цінними для білоруської антропоніміки є додатки, які містять як відомості про іменник Пропойського і Чечерського староств XVI–XX стст. – 1518, 1554, 1555, 1615, 1675, 1681, 1750, 1913 pp., так і сучасний огляд традиційних місцевих іменників на Середньому Надсожжі і в Білорусі. Зокрема, І.Я. Яшкін подає перелік антропонімів XVI ст. і XVII–XIX стст., виділяючи характерні риси: поширені суфікси *-онак (-ёнак), -іч (-іcz), -оў (-ёў)* та наймення особи, у яких другий компонент поєднує багату соціальну інформацію, прізвиська.

«Офіційні асимільовані, церковні імена білоруського Надсожжя» – перший словник у книзі, усі словникові статті котрого містить пояснення етимології чоловічого або жіночого імені (з якої мови походить, що означає), за винятком

імен *Антоля, Лашко, Магрэта, Несынⁱⁱ, Талалан, Тарадуда, Фрэціс, Халіп, Халіс, Хомій, Чалей, Шалім*. У багатьох статтях подано імена, засвідчені в пам'ятках Пропойського, зрідка Чечерського староств Речицького повіту Мінського воєводства чи сучасних говірках Славгородщини, які доповнюють іменник М.В. Бірила.

У словнику часто натрапляємо на прикмети, приказки, застереження, примовки, лічилки, жарти, дражнилки тощо, пов'язані з іменами: «*Як на Макрыду мокра, то ўся восень будзе мокрая*» (с. 46); «*Я за свайго Хаму йдзе хочыш вазьму, а ты сваю Марынку пувазі на рынку*» (с. 47); «*Купацца можна толькі да 'Льлі, бо послі 'Льлі халодная вада*» (с. 37); «*Мацвей такей, а ў нас ляпшэй*» (с. 48); «*Лявон, Лявон, выйдзі вон!*» (с. 43); «*Восіп-Ёсіп-Яўяёсіп*» (с. 27), «*Максім – усё і саўсім!*» (с. 46); «*Сяммён-Сіммон – Шымон-Шаммон* (звичайно на шепелявого чи недоріку)» (с. 61). Укрупнення таких моментів у словникові статті свідчать про любов автора до рідної мови, культури, традицій білоруського народу.

До більшості реєстрових імен, розміщених за алфавітом, наведено дериваційні ряди похідних вікових форм із відповідними позначками «дитяче», «підліткове» і т.п., зафіксовані В. Ластовським на Деснянщині Вітебської області у 30-ті рр., або ж запропоновано похідні варіанти з іменника білорусів XVI–XVIII стст. (М.В. Бірило), з Асавінської Слабодки Вітебської області (В.І. Скороход) чи із сучасної Глущини Могильовської області (Ф.М. Янковський).

Іноді дослідник відзначає в словнику частоту вживання імені, зокрема до «рідковживаних» належать: *Авакум; Агафон, Гапон; Аліпій, Аліп; Ангеліна; Анфіса; Апалін; Генадзій, Гена, Геня, Генадзь; Герман; Гіпаліт, Гіполь, Паліт; Дарый; Зіна; Зоя; Інакенцій; Конан, Канон, Канаши; Лукір'я, Лукер'я, Луцэся; Нікадзім, Мікадзім; Палікарп; Панкрат; Панцялей; Севярыян, Фоцій, Хвоцій*. Навпаки, частовживаним, таким, що поширюється є ім'я *Леанід, Лёнька*.

На сучасному етапі на Славгородщині не зареєстровано імен *Аглося; Агнія; Акакій; Акіла, Акула; Курыла; Севір; Ювяналій*. І. Я. Яшкін коментує відсутність деяких із них, наприклад: *Аглося* – «тепер нема, бо ототожнується зі словом «аглоїд» – 'дармоїд', 'гультай', 'мироїд'» (с. 11); *Акакій* – «очевидно, через позамовну асоціацію ім'я не вживається» (с. 12).

Розділ «Імена, їхнє походження та значення в білоруських католиків» складається з передмови та словника, у якому кожне канонізоване ім'я подане білоруською транслітерацією. У словникових статтях, крім пояснення етимології чоловічого або жіночого реєстрового імені, наявні білоруські відповідники. Низка імен є спільною для білоруських православних і католиків: *Адам, Адольф, Адэля, Аляксандра, Багуміл, Барбара, Барталамей, Барыс, Віктар, Вольга, Галіна, Гіпаліт, Дамінік, Кляра, Кузьма, Лазар, Макар, Мікалай, Мірон, Надзея, Ніна, Пётр, Пракоп, Разалія, Раман, Расціслаў, Самсон, Станіслаў, Тамара, Уляна, Фларыян, Емілія, Еразм, Юзэфа, Юст, Якуб, Ян, Яніна*.

Автор наголошує, що не вдалося зафіксувати в католиків системи найменування членів сім'ї, зменшено-пестливих варіантів, звертань, оскільки православне осереддя переважає при співіснуванні, взаємодії з католицьким (с. 376).

Спостереження автора показали, що зменшено-пестливі форми імен у білоруських католиків такі самі, як і в православних: *Вацлаў* – *Вацюк*, *Ваця*, *Вацечка*, *Вацючок* (с. с. 376–377).

На жаль, незважаючи на копіткість виконання роботи і ґрунтовний виклад матеріалу, іноді трапляються деякі огріхи й неточності. Так, у покажчиках до місцевих форм чоловічих імен фіксуємо варіанти *Аўхем'іха*, *Аўхім'іха* (с. 86), які є метронімами (див. словникову статтю *Яўхім* (с. 245–246)).

Помилково до офіційного жіночого імені *Ефрасіння* зараховано, як місцеве, жіноче ім'я *Хронькін* – утворення з посесивним суфіксом **-ін**, наявне в назвах чоловіка, батька, вітчима, брата, дівера, свекра, свата та сина, пасинка від жіночого імені (с. 252 і 279–280).

У словниковій статті до реєстрового імені *Платон* відсутні три позиції – місцеві похідні назви сина, пасинка, вдовиного сина, а також сім'ї, роду (с. 207); пор. *Платошы* (с. 134), *Платонічкіння*, *Платонняннє* (с. 140), *Платончыкаўя* і *Пылатончыкуўя*, *Платончыкаўє* (с. 141).

Деривати від імені *Панас* фіксуємо в аналізованих автором антропонімах Середнього Надсожжя: *Панасавіна*, *Панаськіна*, *Панассівіха*, *Паннасіха* (с. 103), *Пынассівінінык*, *Панасёкавінак* (с. 115), *Пыняс-дурняс*, *Пынясёнык-дурнясёнык* (с. 119), *Панасы*, *Панасенкі*, *Панасенянёнкі*, *Панасеняты*, *Пынассі*, *Пынасіна* (с. 138), однак у покажчиках і словнику відсутнє саме ім'я *Панас* і словникова стаття до нього.

Інколи трапляються невдалі приклади серед ілюстративного матеріалу до певних положень: *твой Аксянэ* до суфікса **-не**, **-нэ** (с. 100), пор. суфікс **-ене** (**-янэ**) (с. 99); *Адамчышча* – **-ышча** (с. 100), пор. суфікс **-чышча**, де цей приклад продубльовано (с. 100); *Валеркічычык* – **-чычык** (с. 100); *Панасавіна* – **-іна** (103), пор. суфікси **-ава**, **-авіна** (с. 101, 104); *Ярмоліхін* – **-хін**, цей самий приклад ілюструє й формант **-іхін** (с. 125); *Ляксеіця* – до **-чча**; *Kurilo Sierkow* – до **-онак** (**-ёнак**) (с. 350); *Siemien Owczinnik* – до **-іч** (**-іcz**) (с. 350); *Frecis Ukułow*, *Siemion Philipowicz* – другі компоненти найменувань – патроніми, а не прізвиська (с. 351).

Не цілком виправданим є виділення окремих реєстрових імен і до них словникових статей, якщо вони похідні варіанти одного імені (фонетичні, словотвірні, морфологічні тощо): *Аўгей* // *Аўгыяш*, *Генюш* // *Генюш* (с. 19, 29); *Аўгуст*, *Аўгустын* // *Аўгуст* (с. 20); *Гардзеі*, *Гардзіі* // *Гордзіі* (с. 28, 30); *Амяллан* // *Емяльян*, *Амяльян*, *Міллян*, *Аміля*, *Амялян* (с. 15, 33); *Аўдакея*, *Данута* // *Еўдакія*, *Аўдакія*, *Аўдоля* (с. 20, 33) і пор.: *Аўдакым*, *Аўдот*, *Аўдыяш*, *Данут* (с. 20); *Зіна* // *Зінаіда*, *Зіна* (с. 35); *Логвін* // *Лонгін*, *Логвін*, *Лунгвён* (с. 44) – через скісні ризики подано різні реєстрові імена. Наприклад, *Аста́п*, *Астапéй* // *Аста́п*, *Евста́фій*, *Оста́фій* // *Аста́ш* (с. 19) – три різні словникові статті з різними поясненнями етимології до реєстрових імен. До того ж, у статті *Аста́ш* зазначено: «(грец.) 'який буйно колоситься' (Трійняк) – варіант імені *Евстафій*...», хоч у І. І. Трійняка таке тлумачення має ім'я *Євстахій* (його розмовні варіанти – *Євстах*, *Стах*, *Сташко*), а не *Осташ*ⁱⁱⁱ.

Вважаємо, що антропонім *Алоніч* (с. 14) – не ім'я, а патронім із суфіксом **-іч** (**-іcz**), оскільки стоїть після імені в зафіксованому двокомпонентному іменуванні *Jasko Alonicz* (1675 р.). Підтвердженням цієї думки є матеріали додатків, де підкреслено, що суфікс **-іч** (**-іcz**) – другий за продуктивністю

формант в іменах по батькові або прізвиських двокомпонентних іменувань Пропойського й Чечерського староств Речицького повіту Мінського воєводства XVII–XIX стст.: *Andros Atonicz, Niscior Naboricz, Jasko Alonicz* (с. 349).

Попри висловлені зауваження словник І. В. Яшкіна – багате й важливе джерело білоруської антропонімії, у якому автор намагався найбільш повно відобразити імена Середнього Надсожжя, їхні варіанти й похідні від них назви, а також виявити синхронні й діахронні регіональні особливості. За фактажем і структурою це оригінальна лексикографічна праця, що не повторює довідників власних імен людей у білоруській мові, оскільки вперше відображає систему похідних форм імен членів сім'ї і роду.

Скорочення

жін. – жіноче ім'я чи його варіант

чол. – чоловіче ім'я чи його варіант

м. н. – місцевий нейтральний варіант

оф. – офіційне ім'я

ⁱ М.В. Бірыла. Беларуская антрапанімія. I. Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны па бацьку, прозвішчы. Мінск, 1966; М.В. Бірыла. Беларуская антрапанімія. III. Структура ўласных імён. Мінск, 1982; В. Ластоўскі. Крыўска-беларускі іменнік. Крывіч, Коўна, 1923; В.І. Скараход. Асавінська Слабодка: краязнаўчы нарыс. Мінск, 2004; Ф. Янкоўскі. Уласныя імёны, іх варыянты і некаторыя формы ад імёнаў // Матэрыялы для слоўніка. Мінск, 1960; М.Р. Суднік. Асабовыя імёны. Мужчынскія імёны. Жаночыя імёны // М.П. Лобан, М.Р. Суднік. Арфаграфічны слоўнік. 6-е выд., дапоўненае і ўдакладненае. Мінск: Народная асвета, 1990.

ⁱⁱ П.П. Чучка підкреслює, що «пізніе слов'янське ім'я т. зв. охоронного призначення, утворене від іменника *син* та заперечної частки *не-*» найчастіше вживалося на теренах України та Білорусі XV–XVII ст. Чучка П. Слов'янські особові імена українців: Історико-етимологічний словник. Ужгород: Ліра, 2011. С. 262.

ⁱⁱⁱ І.І. Трійняк. Словник українських імен. К.: Вид-во «Довіра», 2005. С. 125.